

Feiz ha Breiz

EBREL 1928

Savet eo an Aotrou eus e vez,

Alleluia !

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizek gant skeudennou
RENET GANT Y.-V PERROT

Koumanachon diouz ar bloaz - Breiz. 13 lur	Embannou diouz ar bloaz : 1/4 pajenn 150 lur
Frans ha broioz stag outi . . . . 15 lur	1/2 bajenn 275 lur
Evid ar re a zo e diavéz bro . . . . 20 lur	1 bajenn 500 lur

Evid ar c'houmanachou koulz hag evit an embannou skriva da :
M. Fr. GEORGELIN, administrateur, 4, rue du Château - BREST
C./C. Rennes 44-40

TAOLENN AR MIZ

Alleluia !	113
Buhez an Tad Julian Maner, gant Y. UGUEN	114
Manac'h Tosenn sant Gweltas, gant G. P.	119
Netra da ober ? gant J. L'HELGOUAC'H, M. M. D.	131
Itron Varia Gerineg e Poullan, gant G. P.	133
Kenstrivadeg an Displegadedeg	141
Kenteliou d'ar barz yaouank, gant J. KERBIEN	143
Keleier ar miz	148
Divinadennoù	151

SELAOUIT' TA !

Pa n'en em gavo ket *Feiz ha Breiz* er parreziou, derc'hent sul kenta ar miz, da zivezata, grit raktal ho klemmoù da : M. Antoine CARDALIAGUET, Administrateur délégué, 4, Rue du Château, Brest.

Tiez a kaver enno e gwerz Levriou " Emgleo Sant-Ildut "

Châteaulin, Mme Corcuff, libraire.
Douarnenez, M. l'abbé Le Goff, vicaire.
Guissény, Mme veuve Le Brenn.
Irvillac, Mlle Guerneur.
Kersaint-Plabennec, Mme Guéguen.
Landerneau, M. Moullec, libraire.
Landivisiau, M. Inizan, 7, rue Louis Pasteur ; M. E. Léon, 11, rue d'Arvor.
Lannilis, Mme Talec, libraire.
Lesneven, M. Gouzien-Le Mouël, 16, place Le Flô ;
M. Riou, 21, place Le Flô.
Loc-Maria-Plouzané, M. l'abbé Le Got, vicaire.
Loperhet, M. Cariou, boulanger.
Morlaix, Mme Le Goaziou, libraire ; M. Gourvil, libraire ;
M. Riou-Querné, libraire.
Plabennec, M. Kériel ; Mme Guennoc.
Pleyber-Christ, Mlle Aug. Le Guen.
Ploudaniel, M. Arzur.
Plouescat, Mme Bellec, tabacs.
Plougastel-Daoulas, Mlle Perramant, bas du bourg.
Plouguerneau, Mlle M.-A. Cabon, « La Léonarde ».
Ploumoguier, Mme Le Borgne, sage-femme.
Plouzévédé, M. Boul'h.
Pont-l'Abbé, M. F. Le Meur, libraire.
Quimper, M. Le Goaziou, libraire, 7, rue Saint-François ; Imprimerie Cornouaillaise, 7, rue des Gentilshommes.
Saint-Pol-de-Léon, Mlle Cocaïgn, 10, place du Lin.
Saint-Renan, Mme Tuarze.
Tréfléz, M. Jacques Abivin.
Guingamp, M. Suberbie, libraire, place du Centre.
Tréguier, M. Moreau, libraire.
Paris (5e), M. Picard, libraire, 59, boulevard Saint-Michel.

Hadou evit Hada

AU SEMEUR

F. HILY

Téléph. : 32 Landerne
C. C. Naoned 3187

Télég. : Hily-Landerne
R. C. Brest 1277

16, Kae Leon - 1 ha 3, Straed ar C'henwerz

LANDERNE

GWIPAVAZ - PLOUGASTELL-DAOULAS

Gwerzerien ar merk-man

Azgulennit-hen war an holl bakadou

HADOU, dreist-holl heterabez, karote
gwen, ruz, mel'n, ruta, hag all.

Marque Déposée

Pommad
ha
Bleud

NOELLINE

a bare Ruzderiou ar vugale NEVEZ-GANET

Ar Pommad Noelline a zo ar gwella louzou ouz

SPINAC'H AR BRONNOU

Priz pep louzou, 18 real.
Kaset e vez gand ar faktour evit
20 real.

STAL-VRAS :

GRANDE PHARMACIE

Foucher et Le Monnier

75, Ru Siam, Brest

BON

pour un Echantillon

GRATUIT

à envoyer au Laboratoire

NOELLINE

75, rue de Siam, Brest

Braca ha Gwella Marc'had

GWELEOU HA MATALASENNOU

Pluv-weleou hag orillerou

A gavo'h e ty

L. LE BIAN

39-41, Plasenn Marcellin-Berthelot - BREST

MEUBL a BEP SEURT, PALLENNOU GLOAN A BEP PRIZ
OLL ARTICLOU EVIT AR GILVIZIEN
MEUBL, SOMMIEOU ha PEB TRA EVIT an TAPISSERIEN

Eno e vez komzet brezoneg — Ty a flaians

Quinecaillerie HAUTIN

(Maison fondée en 1880)

Louis BERTHELOT

SUCCESSEUR

102, rue Jean Jaurès et rue Saint-Martin

Téléphone 1-96

BREST (FINISTÈRE)

R. C. Brest 9848

Grand choix d'appareils de Chauffage

Articles de Ménage - Éclairage - Articles de Bâtiment

Toiles cirées et Nappes

Perak ez a muioc'h-mui a dud da di

ALLAIN

BIJOUTERIE - PHOTOGRAPHIE

BREST - 60, Rue Jean-Macé - BREST

HAG E LANNILIS ?

Abalamour : 1° Eo gwelloc'h marc'had eged er magajennou braz (nebeutoc'h a frejou).

2° E vezint digemeret ha servichet mat gant Bretoned vat.

3° Eur c'hado kaer a vez roet war marc'had ar bizaouedou aour

4° Mont a ra da denna poltred ar friko war al lec'h.

5° Rei a ra tri boltred: unan d'an dud nevez ouспен ar c'hado hag unan da bep hini euz ar renerien.

6° Eun agrandissement 30 cm. X 40 a ro d'an dud nevez o deuz prenet o aour ea e di war marc'had eun dousen boltrejou eus an dud nevez.

Goulennit diouz ar re a zo bet - Ar gwella testeni eo.

GRANDS MAGASINS DE NOUVEAUTÉS

AUX GALERIES SAINT-MARTIN

108 à 112, rue Jean Jaurès - 6 et 8, rue Danton - BREST

KOANTA NEVEZIOU -:- GWELLA PRIZIOU

Kavet e vez dilhad graet, en avans, ha graet e vez, goude kemeret ar vent; dilhad nevez evid ar wazed hag ar baotred yaouank.

DREIST EVID AR MEZERACH DU HAG A LIOU
Evit an dud diwar ar maez

Klenvejou ar Gwad hag ar C'hroc'hen

Eczema, psoriasis, acne, debrou, gwad fall prederiet dre ar *Bannou Tre-moug*, an nerzus louzou a anavezet.

Klenvejou Kan an Troaz, parced dre an Tredan (electricité)

Prederiet e vez droug-ar-mammou, kollou gwenn, diwad.

Brec'hioù ha Serum, Holen Radium

Dr P. TESSONNIÈRE

Brezoneg an ti 50, Straed Aiguillon - BREST Brezoneg an ti

Gofelia dre vras an alar BRABANT dispar, ken anavezet

L'Emietteuse

e gwirionez
Rouanez
an eler

E. BELBÉOC'H, Ijinour
Teuzer-Mekhaniker
e L'ANDERNE

Eun doare hepken hag hen ar c'hrenva; 120, 135, 145 ha 155 kilogr.

ARREBEURI . - Pezior-arrebeuri, ar re vras, ar re gembra; ar re gwella marc'had a vez Kavet e ti **VICAIRE-LEVÉC**

Marchadour-arrebeuri
105, straed Jean-Jaurès, (ar Ru-Baris gwechall) BREST

Diouallit mat: n° 105 a lavaran, ha netet eun ti all eo!
Medalenn-aour e Diskouezadeg « Arts Décoratifs » Paris 1925

Pezior-arrebeuri a bep seurd en akajou, kraon, dero. Stal vras evit an arrebeuri giz-Vreiz Gweleou houarn ha kouevr Gloan, matalasennou, pluv, pallennoù, melezourioù. Arrebeuri kerez gwrmsiet a-ratoz evid an dud diwar ar maez, Kaset e vezint evit netra d'ho ti dre giri-dre-dan.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. JÉZÉQUEL, A. LAPIQUONNE
SUCESSEUR

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diveza.
Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA :

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn
e BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsul-
tationou a zo digor e Brest, 4, passage St-Martin, aboue 9 eur
beteg krestez; ha da 2 eur betek 6 eur. Tél. 0-16

GARAGE CENTRAL

DU RUSQUEC et Co

17, Straed Jean Jaurès, BREST — Teleph. 0-51

Guerzerien ar merkou:

DONNET -:- DELAGE

CHENARD-WALCKER -:- ROCHET-SCHNEIDER

Les 7 CV Chenard-Walcker et Donnet sont des voitures
économiques, élégantes et répondant à tous les besoins.

Stock Michelin

Labouradeg stummet eus ar gwella evid aoza mat ha buan an
holl girri dre dan
Ar c'hiri chomet a-zac'h war an hent a vez dizac'het ganeomp
war ar zut hag ar gouellou

Stal-labour karonserrez, Dibrerrez ha liverez
R. C. Brest 2520 Téléphone 25

Ti Frédéric LAURENT

23, 25, 27, Straed an Tour d'Auvergne - LANDERNE

An itron intanvez LAURENT war e lerc'h

Dreist evid ar gweturiou skanv war rojou kelc'hiet-
gom, Road-Carts ha troterezed, kirri-saoz, gardens.
Rojou kelc'hiet-gom a bep Seurd. Ar Rojou kelc'hiet-houarn
a vez lakaet ganeomp da rojou kelc'hiet-gom.

Hangars agricoles métalliques

Charpentes métalliques
Ponts en fer
Tour

Serrurerie d'Art
Toutes pièces forgées
et estampées.

J. BERTHOMIER

Constructeur

90, rue Jean-Jaurès, BREST Tél. 2-75

Fermetures de magasins
Persiennes en fer
Grilles articulées

Silos métalliques
à fourrages « Gautier »

Monte-charges et monte-plats
Représentant de la Maison
Jaquesnet et Mesnet, Paris.

Représentant des Ateliers et Fonderies
Gastin fils, Paris.

Tous projets et devis gratuits sur demande.

DISKENN BOUZELLOU Evid beza servichet mat, heb
ezommu da baea re ger, it,
gant fizians, da di ar H. LE ROY, bet loreet e Pariz, hag
breizad mat ma 'z eo e zo chom er ru Jean-
Jaurès, n° 139, BREST, ar ru Bariz gwechall.

Kaout a reoc'h en e di a bep seurt gourizou evid gwazed,
merc'hed ha bugale. Lereir en deus ivez evid ar re a c'hell beza
dieset gant gwazied o divesker.

KARTENNOU-POST BREZONEK

**KOMZIT
BREZONEG
D'IN !**

(Ho Pet truez ouz bugale Breiz !)

**GOULENNIT DIOUSTU
AR GARTENN-BOST NEVEZ**

PRIZ :

20 : evit eur skoed

100 : evit 14 lur

SKRIVA DA :

**"GVALARN" B. P. 75 BREST
c/c 96.38, RENNES**

64th BLOAVEZ

N° 4

EBREL 1928

Feiz ha Breiz

ALLELUIA !

En amzer-ze, eme zant Mark, Mari-Madalen, Mari Mamm Jakob ha Salome a brenas e'houez vat hag a deuas da valzami Jezuz. Abred ec'h en em lakjont en hent hag e tigoesjont e tal ar bez da zav-heol. Hag e lavarent an eil d'eben : Piou a lammo ar maen a zo ostanka an nor? Met pa zelljont e weljont e oa lammet ar maen. Bras kenan e oa. Mont a rejont er bez hag e weljont eun den yaouank azezet, en tu dehou, dilhad gwenn gantan, hag e voent strafuilhet. Henman a lavaras d'ezo: N'it ket da gaout aoun; Jezuz Nazareth, an hini zo bet staget ouz ar groaz, eo a glaskit; savet eo eus a varo da veo; n'eman ket aman; aze eo e oa bet laket; it, lavarit, d'an diskibien ha da Ber, ec'h en em gavo en ho raok er Galile: eno her gweloc'h evel m'en deus lavaret d'eoc'h!

Buhez an Tad Julian Maner

Jezuist hamisioner (1606-1683)

E Tours hag e Bourj (1633-38)

Ar veleñiaj : 6 mezeven 1637

E Tours ar Jezuisted n'o doa c'hoaz skolaj ebet. Tremen a raent o amzer o prezeg hag o kovez. Ar Breur Maner a voe kaset di, dreist-holl evit krenvaat e yec'hed oc'h en em ziskuiza. Hag, e gwirionez, aer yac'h ar vro a reas buan vad d'ezan.

Pa voe gwellaet, an Tad Dinnet, e Rener, e gargas d'ober skol d'ar vugale a veze digaset bemdez gand o c'herent da di ar Jezuisted. Eun 40 ben-nak e vezent, met n'o doa nag ar memez oad nag ar memez deskadurez. Hag ez oa da zeski d'ezo galleg, latin, gregach. Ar Breur Maner a en em lakeas ganto a galon vat, ha buan e renkas d'ezo kalz traou en o fenn, met dreist-holl e teske d'ezo anaout ha karet Doue. Da zul, o c'hase d'an iliz war diou renk, hag ar gerent a veze laouen o welet o bugale savet mat evelse.

N'oa ket a-walc'h evid ar Breur Maner. P'en deze eun tammig amzer, ez ae d'ar c'hlanvdi, d'ar

prizoun, da diez ar beorien, da gelenn ar re a veze laket gant Doue, war e hent. Da zul e rae katekiz e iliz sant Per, hag e teue e-leiz a dud d'e zelaou.

Ar Jezuisted, gwelet fall da genta e Tours, a nebeudou, a voe karet ha prizet, ha ker Tours a c'hoanteas kaout ive, evel kalz keriou all, eur skolaj renet gand ar Jezuisted.

Ar Breur Maner ne voe ket karget da gelenn er skolaj-ze. Da fin ar bloaz 1634 e voe kaset da Vourj evit peurzeski ar skianchou a-raok beza beleget, Skolaj Bourj a oa neuze e kreiz e vrud, prizet gant tud ar vro, gand ar roue. Ar prins Konde, gouarner rann-vro ar Berry, a harpe eus ar gwella ar skolaj hag en doa roet peadra evit kaout ennan mistri da zeski ar skianchou sakr, ar Skritur sakr ha yez ar Juzevien. e vab, Louis Konde, dug Enghien, an hini a dlle trec'hi enebourien ar Frans e Rocroi, a oa o studia e skolaj Bourj er bloaz m'en em gavas eno ar Breur Maner. Heman a zeue evit deski ar pezh a oa ret evit kelenn an dud, gounit eneo da Zoue, beza eur beleg santel. Skoazellet ha sklerijennet gand an Tad Lallemant, e pigne bemdez uc'heloc'h e skeul ar zantelez. « Krena a ran, emezan, bep wech ma sonjan er misteriou santel. Peger bras galloud a zo roet, d'an den, gant Doue! Penaos e c'hellfe eur beleg, fiziet ennan eur garg ken uhel, trei e zaoulagad hag e galon ouz traou an douar, rei digemer da c'hoantegeziou izel pe hudur! »

E zeskadurez war ar skianchou sakr a greske ive bemdez. E spered lemm, ar boan a gemere, hel lakae ato er renk kenta, ha pa veze bep sizun ha bep miz kenstrivadeg etre ar skolaerien, ar

Breur Maner a responte d'an holl goulennou diaes, en eun doare sklêr hag eün, a blije kalz d'e vistri.

Daoust d'e labour studi, e kavas tro c'hoaz, epad an Asvent, ar C'houraiz hag ar goueliou bras, da brezeg ha d'ober katekiz d'an dud diwar ar maez.

Koulskoude an Tad Bernard, e Kemper, n'ankounac'hae ket e vreur hag e vignon. A-wechou e krive evit digas d'ezan sonj eus ezommou Breiz-Izel. Lavaret a rae d'ezan kenderc'hel da studia ar brezoneg ha dilezel ar c'hoant da vont da visionou ar C'hanada. « Doue, emezan, en deus diskouezet d'eoc'h sklêr e c'hoant d'ho kwelet o labourat e Breiz-Izel. Deuit, kerkent ha ma vezot beleget. »

E Bourj, evel e Tours, ar Breur Maner a gleve hano eus misionou ar C'hanada. Liziri deuet ac'hano a veze lennet, hag ar Vreudeur yaouank o doa holl ioul da vont d'ar broiou-ze, da c'hounit an dud gouez da Jezus-Krist. Ar Breur Maner en dije karet mont ive. Evelato n'ankounac'heas ket an Tad Bernard hag ar Vretoned.

Er c'houls-se, e miz kerzu 1636, e kouezas klanv. E vrec'h kleiz a goenvas, en eun doare spontus, beteg an illin ha da c'houde beteg ar skoaz. Ar c'hrign-beo a oa kroget enni, hag ar vedesined a golle fizians. Ar Breur Maner, o veza gwelet an Tadou o lenva endro d'e wele, a gomprenas oa tost ar maro d'ezan hag en em brepare laouen da rei e ene da Zoue, Antronoz edo gouel Nedeleg, hag e c'houlennas kommunia da hanter-noz; en em brepari a reas, eus ar gwella, o sonjal oa marteze ar gommunion-ze an diveza evitan war an douar. Neuze, evel pa vije deuet keuz

d'ezan da veza dilezet misionou Breiz, pe marteze poulzet gant gras Doue, e reas le, ma teufe da barea, da implija ar rest eus e vuhez o prezeg an Aviel e Breiz, hag e pedas ive ar Werc'hez Vari, sent Breiz, sant Eozen dreist-holl; goulenn a reas diganto kinnig da Zoue al le en doa graet. Skriva a rafe ive da Rener ar Jezuisted da c'houlenn digantan rei e asant d'al le. Neuze e kommunias, ha kerkent Hor Zalver a roas d'ezan da anaout e parefe dizale. Hag e gwirionez, ar c'hrign-beo n'en em astennas mui. Ar vrec'h a zigoenvas, ar vreinadurez ne voe mui anezi abenn eur pennad; ar vrec'h a voe a-nevez ker brao ha biskoaz. Ar vedesined, souezet, a veulas Doue a-unan gand an Tadou Jezuisted (1).

« Nebeut amzer goude, a skriv an Tad Maner e buhez Mikael an Nobletz, evel p'en dije Doue c'hoantaet rei d'in eur merk nevez eus ar burzud en doa graet evidon, e teuas d'in epad va c'houk eun hunvre souezus. Kredi a ris dougen war va dioukoaz eur plouezad eus Bro Gerne. E anaout a raen mat dioc'h e voned glan ruz, e vragou bras, e vodreou, e holl wiskamant. » Sant Fransez Xavier ive, araok mont d'an Indez, en doa bet eun hevelep hunvre.

Kerkent ha ma voe pare, ar Breur Maner en em roas adarre a-zevri da studia ha d'ober katekiz pa veze aotreet. Mont a reas da zikour an Tad Kornemant en eur mision, e parrez Sant-Martin-Auxigny. Hogen, er bloaz-ze ar prenved glas a zebre an holl draou er parkeier. Ne jome mui delienn ebet er gwez nag er plantennou all, hag

(1) Klenved ha pareans ar Breur Maner a oa bet diskleriet pell a-raok gant Mikael an Nobletz.

an dud a oa enkrezet holl. D'an deiz diveza eus ar mision, ar Breur Maner a grog e sailh an dour benniget ha gand an Tad Kornemant e kerz a-dreuz ar parkeier. Dour benniget a zo taolet a gleiz hag a zehou. Ober a reont tro ar barrez. Antronoz ne veze gwelet e pep lec'h nemet prened maro. Ne jomas hini e buhez. Ha goulskoude, er parrezioù all tro var dro, e kendalc'hent d'ober droug.

Ar velegiaj (1637)

En amzer-ze ar Jezuisted yaouank ne vezent beleget nemet p'o deze peurc'hraet o studi var ar skianchou sakr. Ar Breur Maner a voe galvet d'ar velegiaj bloaz a-raok m'en doa peurc'hraet e studi, da zadorn an Dreinded 1637. E oferenn genta a lavaras da zul an Dreinded, hag epad e vuhez e talc'has sonj eus an deiz kaer-ze.

Kenderc'hel a reas da studia bloaz all e Bourj. Galvet e voe evel ar re all dirag e vistri da respount ouz ar goulennoù graet outan divarbenn ar skianchou sakr, ha diskouez a reas oa desket bras. Neuze e voe kaset da gelenn da skolaj Nevers.

Y. U.

Manac'h Tosenn sant Gweltas

Ar marvailh-man en deus meur a gant vloaz hag a dremen en eun amzer ma ne rae ket an den kalz a van evit lemmel e vuhez digand e nesa, pa oueze, da vihana, ez aje, goudeze, e ene d'ar baradoz. En hon amzer (ha c'hoaz?) n'eo ket ken ker kriz an dud, met eur gentel gaer a c'heller da denna atao eus ar gontadenn goz-man he deus kemend a dalvoudegez breman ha gwechall hag ar gentel-ze a lavar e tleomp atao plega hon youl dirak hini an Aotrou Doue a oar gopraat ha kastiza e vugale en eun doare hag a zo d'ezan e-unan ha ne dleomp morse kaout abeg er pez a zo graet gantan, goude ma ne welfemp ket mat an digarez hen dougas d'hen ober evel m'en deus graet. Hen eo an hini a oar gwella petra en deus da ober ha ni, en e zerr, n'hon eus ken tra da ober nemet kaout mat, atao, kement tra a zo graet gantan.

Gwechall goz e oa eun den-Doue hag en devoa savet eun ti-bedi war dosenn Sant Gweltas, etre Kastellin ha Plouidiern. Beva a rae eno, didrouz; ne zaremprede ket kalz e amezeien; an aluzen en deveze diganto ha d'o zrugarekaat e pede Doue evito. Evit gellout en em rei a-zevri d'ar bedenn en devoa graet an daou le-man: al le da jom hep lezel netra da strafuilha e spered pa vije o komz gand an Aotrou Doue hag al le da jom hep lavarret hano da zen eus netra nemed eus ar pez a oa

gouest da lakat e nesa da zervicha gwelloc'h an Aotrou Doue.

En dervez m'edo daoulinet, en e lochenn, o pedi, e welas, e traon e dosenn, eun den o kerzet war an hent bras a ya eus a Gastellin da Graozon. En eun taol, setu ma welas eur pezh fall a laer hag a oa kuzet betek neuze a-dre kein eur c'harz, o lammet war an tremeniad hag ouz e leda, war an douar, gand eur pikol taol baz diwar e benn; raktal e c'houilias e c'hodellou hag e tec'has o kas gantan ar pezh en devoa kavet warnan hag a oa diouz e zoare. Ar manac'h en devoa euz o welet ar pezh a dremene, met re hir e oa diouz an hent evit gellout miret ouz al laer da ober e daol fall ha neuze, dre e le kenta, e oa miret mat outan mont eus e lochenn a greiz m'edo o pedi Doue.

Dem-goude, e welas, o tont war an hent, eun tiek eus a gichen, e hano Idunet, a anaveze mat pell a oa, dre ma oa unan eus ar re a oa brokusa en e genver. An den-ze a en em gavas gand ar c'horf maro, beuzet en e wad; sevel a eure e benn diouz an douar da welet hag hen anaout a raje; en dra m'edo o sellet outan, ec'h en em gavas warnan, d'an daou lamm, daou archer war loen, her c'hemeris raktal evid al laz; ar re-man, hep koll amzer, goude beza kaset kemennadurez da dud an hini laz, a zistroas gand Idunet da Gastellin hag hen taolas er prizon.

Ar manac'h a jome sebezet. N'en devoa nemed eur ger da lavaret ha raktal Idunet a vije lezet da vale, met o lavaret ar ger-ze e torre e eil le ha n'en devoa ket a c'hoant d'hen ober ken nebeut.

Eur pennad koulskoude e chomas nec'het, met lavaret a eure outan e-unan: « Doue a zo re eeun an traou gantan evit lezel eun den didamall da veza kastizet e lec'h an hini kablus. En eun doare

pe zoare e kavo an tu da zigoll Idunet ha da ziskouez n'eo ket hen eo en deus graet an taol fall a damaller d'ezan. Doue a en em gargo eus a gement-se ha n'em eus ket a ezomm d'en em jala evel ma ran gand eun dra ha ne zell ket ouzin.

Eiz dervez goudeze e klevas n'en devoa ket gelllet Idunet diskouez n'eo ket hen oa an hini en devoa graet al laz hag e voe barnet d'ar maro ha krouget.

Ar c'helou-ze a strafuilhas ar manac'h kez hag a zistereas ar fizians vras en devoa bet betek neuze e Doue: « Mat, evelato, ne dle ket beza eeun a-walc'h an Aotrou Doue, emezan, p'eo gwir, e lez ober traou evel a ra. Ma n'eo ket mantrus gwelet krouga eun den ker mat ha ma 'z eo Idu-

net hag e lakât e renk an dorfetourien evid eun torfed graet gand eun all. Ma n'eo ket eeun an Aotrou Doue, ma ne ro ket da hep hini diouz e oberou, me eo sota den a zo o vale o chom aman, en toull gouez-man, da zevi gand an heol en hanv ha da skourna gand ar riou er goanv, da zua gand an naon ha da zrailha pedennou ha ne ra van ebet outo marteze, pedennou ha ne virint ket ouzin zoken, piou a oar, da goueza e tan an ifern... Gwaz a ze! Ne jomin ket pelloc'h en toull breinman. Mont a ran da redet ar bed ha da gemeret va flijadur evel an dud all. Petra dalv ober pinienn ha labourat da drec'hi ar gwall youlou ma n'eus ket eun neudenn eeun en Aotrou Doue! »

Antronoz, kerkent ha goulou deiz, edo ar manac'h e penn an hent da vont da Gemper; mont a rae dillo, e spered o pleustri war ar pezh en devoa digaset kemend a nevezenti en e vuhez; p'en em gavas skuiz ec'h azezas da ehana, eur pennad, war jichenn eur groaz. Endra m'edo eno e welas o tont etrezek ennan eur paotrig yaouank, gwisket kaer, her saludas gant komzou dereat: « Oc'h ober eur bale emac'h evel doun, war a welan, emezan; ma kirit e raimp hent a-gevred; en doare-ze ne deuo den ebet da glask trabas ouzomp ha berroc'h e kavimp an amzer. »

Ar manac'h a gavas mat komzou an den yaouank he setu i hag en em lakât en hent, an eil e serr egile. Diouz an noz, ec'h en em gavjont da dreuzi eur pont; eur paour a oa harpet ouz e speurenn, eur grogenn gantan, en e zourn, o c'houlenn aluzen: « Setu aman eun den, eme ar paotr yaouank, hag a lavaro d'eomp e pelec'h e c'hellimp kaout loj, en noz a zeu! »

— Ya! Ya! eme ar paour, n'ho peus nemet treuzi ar pont ha mont gand an hent a welit aze, war eun, hag hep dale, ec'h en em gavoc'h e maner Trohanet, el lec'h ma 'z eus eun dijentil mat hag a raio digemer laouen d'eoc'h.

Evid e drugarekaat, an den yaouank a grogas ennan, a dro vriad, hel lakas da ober lamm penn-dibenn, hag her strinkas er ster a oa doun an dour enni kemend all a c'hlaou bras a oa bet en deiziou araok; ar paour a en em zifretas eur pennad, a youc'has, met ne zaleas ket da vont gand an dour ha da veza beuzet.

Ar manac'h a jomas strafuilhet: « C'houi a zo eur gwall zen spountus, emezan; perak oc'h et da ober eun hevelep taol da unan hag a oa o paouez ober vad d'eoc'h? »

— Peoc'h, eme egile, diwezatoc'h me a lavaro d'eoc'h!

Hag e komze ker rok ha gant kemend a c'halloud ma ne gredas ket ar manac'h gouikal ger ebet ken!

En em gaout a rejont e Trohanet el lec'h ma voent digemeret dreist, e gwirionez; an dijentil o fedas da zebri ouz e daol; e wreg a oa gantan hag e baotr bihan, eur c'hrouadurig pevar bloaz a garent kalz dre ma ne oa nemetan; ne raent nemet komz anezan, eus e droiou kamm, eus e c'heriou treuz hag eus ar pezh ma vije pa vije bras. Re voumounet, ar paotr a oa deuet ha ne rae nemed e benn e-unan. Laket e voent da gousket o daou en hevelep kampr; antronoz, n'oa ket deiz a-walc'h c'hoaz, pa deuas an den yaouank, gwisket gantan e zilhad, da zihuna e gamarad: « Savit buan 'ta, emezan, ha d'eomp ac'han didrousa ma c'hellimp! »

Ar manac'h a zavas, a wiskas e zilhad, hag o vale war vegou o zreid evit ma ne zihunjent den ebet ec'h en em ziljont er maez, dre eun nor ha n'oa ket bet prennet en derc'hent.

Pa voent pell diouz ar maner: « Perak, eme ar manac'h, omp deuet ac'halese, evel daou laer, hep lavaret na kenavo, na bennoz Doue d'an aotrou-ze hag a zo bet ker mat evidomp.

—: Mall oa d'eomp chacha hor skasou ganeomp, eme an den yaouank, rak me a oa o paouez mouga ar pennher bihan, en e wele, ha ma vije bet gouezet an dra-ze e vije bet bruzunet hor pennou ouzomp gand an Aotrou!

— Penaos? eme ar manac'h, aet anezan e-unan, o klevet eun hevelep tra; folla pe falla den o zo o vale e tleit beza evid ober kemend all; mont da vouga, en e wele, eur c'hrouadur ker koant all ha ker karet ha ma'z eo hennez. C'houi a vo daonet

Ar manac'h e Kemper

hag evidoun-me ne 'z in ket pelloc'h war o lerc'h.

— Peoc'h, eme egile; n'it ket da varn traou ha ne entetit netra enno. Ne dec'hoc'h ket diouzin rak ezomm ho peus ac'hanoun c'hoaz!

En dervez-ze, an dro a voe trist; an daou valeer n'oa ger ebet ganto; diotuz an noz e tigouesjont e Kemper hag e c'houlennjont lojeiz, en eun ti bihan, er Ru nevez; an hini en devoa digoret e zor d'ezo a oa eun toker en devoa mil boan o c'hounit e vara hag hini e dud. Koulskoude e voent digemeret laouen gantan hag e rannas ganto ar pezig en devoa da goan: eun tamm yod kerc'h hag eur banne laez trenk d'e zouba. Goude koan, a-raok mont da gousket, e chomjont da varvailhat eun tamm hag an toker a lavaras d'an daou lojer.

— Paour oun, ha koulskoude, em eus eun dra hag a dalv arc'hant bras, eun dra am eus bet digant va zud koz a zo bet pinvidik, gwechall, war a glevan; n'em eus bet tra all ebet nemetan ha gwell e vefe ganen koll va lagad eget her c'holl, hag en eur gomz evelse e tennas eus e armel eun hanaf aour kizellet kaer da ziskouez d'ezo: diskarga a eure ennan eur voutailhad win ha pep hini, hervez giz an amzer-ze, a evas anezan.

Ar micherour paour a roas d'ezo goudeze eur c'horn eus e zolier, el lec'h ma en em astennjont da gousket, war eur guchennig kolo. Abred e tec'hjont ac'hano adarre, pell a-raok m'oa dihunet an toker. Pa oant er mêz eus ker, an den yaouank a dennas, eus e zac'h, an hanaf arc'hant en devoa evet ennan, en derc'hent.

—: O! eme ar manac'h, e kounnar, pa welas al laeronsi, c'houi n'oc'h nemed eun diaoul; mantrus eo kaout kemend all a fallagriez; mont da laerez, digand eun den bet ker mat evidomp, ar pezh m'oa staka outan; lazer ha laer, c'houi a zo eur vez i e-
vet hano ac'hanoc'h.

—: Peoc'h, eme egile, ken habask ha tra; gedit eur pennad c'hoaz a-raok va barn ha kerzomp eur pennad all c'hoaz a-gevred.

*
**

En dervez-ze ez ejont etrezek Lokronan ha p'edo ar pardaez o tont ec'h en em gavjont e kichen kastell Moellien e Plonevez-Porzay; skei a rejont, war an nor, da c'houlenn digor, met an Aotrou, enn den koz ha drouk, a gasas e vevel da lavaret d'ezo ne zigorje ket e di da rederien-bro eveldo ha n'o devoa nemed eun dra da ober, tec'het raktal ma n'o devoa ket a c'hoant e vije distaget ar chas war o lerc'h. Dre bedi hag aspedi, o veza ma oa fall ha yen an amzer, e voent lezet koulsgoude, da vont, da dremen an noz, en eur c'hraou-moc'h, hep tamm d'o c'hoan.

Antronoz, pa zavjont ac'hano, e oant du gand an naon ha louz o dilhad, evel ar seiz pec'hed; an den

yaouank a c'houlennas gwelet an Aotrou. Henman a deuas d'o c'haout, drouk ennan da veza direnket

— Aotrou, eme ar balcer yaouank a-raok mont kuit e rankan ho trugarekaat da veza hol lojet, evel m'ho peus, hag e testeni eus va anaoudegez vat, ho pedan da gemeret diganen an hanaf-man.

Aotrou Moellien a jomas sebezet o welet kin-nig d'ezan eur seurt tra ha n'en devoa, dreist-holl, graet netra d'her gounit:

— Tud, a-zoare kenan, oc'h, emezan, ha keuz bras am eus d'ho peza digemeret ker fall; met p'eo gwir ho peus klasket ober plijadur d'in, evel m'ho peus, ho pedan da jom em zi, hiviziken, keit ha ma karoc'h; debri a reoc'h ouz va zaol ha peb ha wele blot a vezo roet d'eoc'h da gousket. Met an den yaouank elec'h chom a dec'has buan hep kemeret zoken nag eun tamm bara, nag eur banne chistr a ginniget d'ezan. Ar manac'h a oa souezetoc'h eget biskoaz: « N'em eus gwelet den ebet c'hoaz, em buhez, emezan, oc'h ober evel ma rit. Laeret ho peus hanaf eur paour kez toker ha daoust peger paour oa en deus roet d'eomp da zebri ha da eva ha breman ho peus ar skiant da rei

ho laeradenn d'ar gwall aotrou-ze en deus grêt d'eomp ar pezh ne ra ket d'e voc'h, rak d'ar re-man da vihanan e ro da zebri. Evid ober evel a rit e fleit beza an diaoul e-unan.

Egile ne lavare ger, met kenderc'hel a rae da vale hag ar manac'h a gendalc'he da gerzet d'e heul, evel eur c'hi warlerc'h e vestr. Pignat a rejont etrezek Kemeneven. Digouezet, e korn eur waremm, ar paotr yaouank a gemeras eur bal lezet eno gand eul labourer a oa aet d'e verenn; mont a reas pelloc'h hag ec'h en em lakeas da doulla gant tiz, ken na gouezas war eun toullad eskern hag eur penn maro.

—: Sellit mat ouz ar c'horf-den-ze, emezan, d'ar manac'h, a oa aet gwenn o welet ar gavadenn e oad kouezet warni. Breman ec'h ententoc'h eun dra bennak ne vo ket pell. An den a welit amañ e relegou a zo bet lazec'h, breman dek vloaz, gand Idunet a gemerec'h evid eun den mat ha n'oa nemed eun den chouchet a glaske tremen diouz an holl ker krignet oa e galon gand ar morc'hed. Doue en deus e gastizet evid an torfed en devoa gret o lezel barnerien an douar d'e goundaoni evid eun torfed ha n'oa ket e hini; anavezet en deus eo dourn Doue eo a oa eno ouz e skei; anzavet en deus e bec'hed ouz eur beleg; maro eo evel eur zant ha breman eman er baradoz ha ma ne vije ket bet en em gavet gantan ar pezh a zo en em gavet e vije bet aet war e benn en ifern.

Ar c'hlasker-bara ho peus bet kemend a druez outan p'ho peus gwelet her stlapan, war e benn, er ster, a oa o c'hedal laza ar c'henta den, doare pinvidik d'ezan, a vije deuet da dremen. Ouz e veuzi

em eus saveteet e ene, rak a-raok mervel en deus bet keuz d'ar pec'hed edo o vont da ober ha Doue en deus bet truez outan hag en deus e bardonet.

Ma 'm eus mouget mab Aotrou Trohanet n'oa nemed evit miret outan hag ouz e gerent da goueza en ifern. Ar pennher-ze a oa eur paotrig kollet gand ar c'hamambre. Deuet e vije bet da veza eul lounker hag eur merc'hetaer, eun enebour da Zoue ha d'an dud. E dad hag e vamm ha ne gavent netra ebet da ober war an douar-man, nemed dastum danvez d'ezan, o devoa ankounac'haet hent an iliz ha ne ouient lakat netra ebet ken e dourn ar paour. Maro o mab en deus o laket da zont enno o-unan; kalz gwellaenn a zo deuet enno abaoe. Plega o deus graet o youl dirak hini an Aotrou Doue hag an Aotrou Doue n'o lezo ket dizher. Bugale o devezo c'hoaz.

Kemeret em eus hanaf toker Kemper rak, re en holl, e oa en em staget outan hag, ouspenn-ze re droet oa da eva ha drouk e veze diwar ar gwin ouz e dud. Breman e welo ez eus dudiu all war an douar estreget kaout eun hanaf aour ha gelout eva gwin gantan. Kinniget em eus an hanaf-ze da wall aotrou Moellien, rak an dra laeret-ze a oa diouz e zoare; n'eo atapiet nemed gand e binvidigez hag ouz o c'hreski d'ezan em eus e gastizet, e gwirionez, rak, en doare-ze, em eus e bellaet, muioc'h, diouz hent ar baradoz eget n'em bije bet graet ma 'm bije e zismeganset hag e skoet Gwelet a rit eta breman an digareziou am lakae da ober ar pezh a raen ha ne glask Doue nemed eun dra: brasa mad e grouadurien; war e urz eo e oan deuet d'ho kaout ha war e urz em eus graet kement tra am eus graet; fizians am eus e ten-

noc'h talvoudegez eus ar gentel am eus roet d'eoc'h ha ne zifizioc'h ket ken hiviziken, nag eus a eun-
ded nag eus a lealded an Aotrou Doue.

Endra ma lavare ar geriou-ze, an ael, rak eur gwir ael oa, e gwirionez, a zispakas e eskell hag a nijas d'ar baradoz. Ar manac'h hag a oa bet digaset gand an ael da draon e dosenn a bignas warni hag a dremenas ar rest eus e vuhez en e beniti heb ober, a c'houdevez, le re ziaes ebet da virout; ne veze ket e chal da glevet den ebet dirazan o tifizout nag eus a vadelez nag eus a drugarez an Aotrou Doue ha p'edo war e dremenvan e tisklerias d'an dud vat a oa deuet da entent outan an danevell emaoch o paouez lenn. Skrivet e voe war eur paper-ler a viret e abati Landevenneg ha betek an Dispac'h, — a ziskaras ar manati kaer savet gwechall gant sant Gwenole, — e c'hellet he lenn eno ha kement hini her grae a vennige an Aotrou Doue goudeze hag a gemere ar pleg fur n'eo ket hepken da jom hep kaout abeg met da gaout mat dreist kemend a veze bet graet gantan.

G. P.

NETRA DA OBER ?...

Netra da ober ?... O penn foll!
Pa 'man ar bed war dost da goll,
Pa welan, rustoc'h rust bepred,
Lano an droug o tont d'ar red.

Pa welan bugaligou Breiz,
Da skol vistri hep feiz na reiz
Ha klos o dor d'hor pedennou,
O vont, bemdez, a vandennou.

Pa welan yaouankiz ar Vro
O redeg d'an dansou, tro-dro,
Ha, siouaz, o tremen he noz
Ne oar den pelec'h, na penoz.

Pa welan gant fals-doktored
Lezenn Doue, bemdez, torret
Ha, da vouez o c'huzulou
An dud dizouj ouz ar zulou.

Pa welan beleien karet
Er fank, hep abeg, diskaret
Ha falc'h ar gevier, gant he zeod,
Dindan o brud o trouc'ha yeod.

Pa welan e fell d'hor mistri
Kas Doue kuit dious hol listri;
E gas, kaer en deus e c'hervel,
Pell dious ar c'hlanvour o vervel.

Pa welan hor yez koz mouget
Ha d'an toull-don, e kuz, douget,
Hag e tav ar gwerziou laouen
Em Breiz gwechall a zelaouen.

Pa welan ez eo rouesoc'h rouez,
El liorz ar bleun hag ar frouez,
Hag, e lec'h an edeier ruz,
Eo an dreog a bign druz-druz.

Pa welan n'eus forz e pe du,
Peorien gwasket gant an naon du,
Tud machagnet kouls ha tud dall
Ha n'ouzon ket pet gwalenn all.

Pa ^{meur} eus poblou, pell eus hor Breiz,
Du-glaou o ene en o c'hreiz
Hag a c'houlenn, en hanv Doue, ^{leuz}
Eun dourn d'o gwalc'hi er c'houe.

Netra da ober?... O truez,
Goude m'az pefe kant buez,
Kant spered, kant penn ha kant brec'h,
Morse d'al labour ne vi trec'h.

Netra da ober?... Taol evez,
Pa vezo echu da zevez,
Hag er c'hiz-se e kavi gras,
Dirag dremm rust ar Barner bras.

Sao, lezirek, ha prim a-raok
Distag da venveg euz e grog,
Enor da vicher ha da stad:
Hennez eo gourc'hemenn hon Tad.

A beoc'h, da galon, e leunio,
A joa, da diad e vlennio
Hag e zorn, neuze flouroc'h c'hoaz,
En nenv da guruno warc'hoaz.

Itron Varia Gerineg e Poullan

E Kap-Sizun ez eus bet savet chapelioù hag ilizou kaer, breman ez eus pemp pe c'houec'h kant vloaz, pa oa pinvidik mor pesketerien Poulldahu, Goaien ha tro-wardro, gand an arc'hand bras a dennent eus ar mer-luz dizec'h a werzent da vont da zivêz-bro. Kaera iliz bet savet en amzer-ze eo hini Itron Varia Roskudon, e Pont-Kroaz, gant he dor-dal, eun dantele-zenn vein rozennet war

he gorre ; ar re gaera goudeze eo sant Tujan, e Primelin, Itron Varia Gonfort, e Melar hag Itron Varia Gerineg, e Poullan. Eus an teir chapel-ze, an diweza eo an hini nebeuta anavezet ha n'eo ket souez, rak n'eus ket pell c'hoaz ne c'helled ket tostaat outi, koulz lavaret, pa glasket mont d'ez diwar an hent a ya eus a Zouarnenez da Veg-ar-Raz. Breman ez eus nevez graet eun hent bras da vont d'ez eus a vourc'h Poullan. Er gouzeri eman, met nemet kaeroc'h a-ze n'eo ken. He c'haout a reoc'h en eun draonienn, e kichen eur feunteun, foenneier a bep tu d'ez, ha gwez kistin ha gwez fao ouz he gwaskedi. En eur gwir lec'h a freskadurez hag a laouenedigez eman, e kreiz bro c'ha-ro ar C'hap, douar al lann hag ar pin.

Ne ouezer ket mat a-walc'h perak ez eus bet savet eur chapel ker kaer en eul lec'h ken distro.

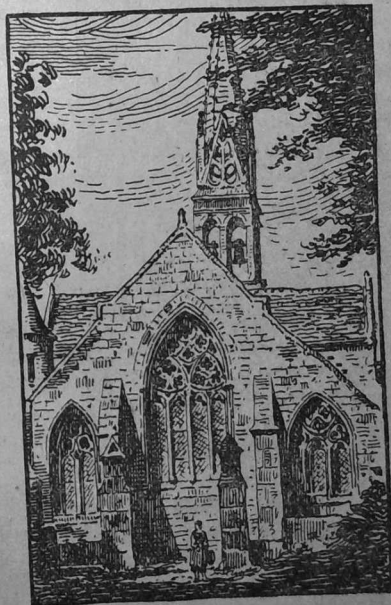
War a lavar ar re goz, ec'h en em dennas eun den mat, dre eno, da ober pinijenn. Eun eienenn a oa hag e savas e beniti en he c'hichen. Tud ar vro, betek neuze, a gemere an eienenn-ze evid eun doueez hag o devoa doujans vras eviti.

Ar manac'h santel a ziskouezas d'ezo o fazi, o zroas war an tu mat hag o gounezas da Jezuz-Krist. Neuze e ouestljont ar feunteun da Vamm Doue hag e savjont e kichen eun ti-bedi a deuas dizale da veza kalz re vihan diouz niver an dud a gare dont ennan da bardona; gant profou ar bardonerien e voe gellet sevel eno kaera chapel he devoa ar Werc'hez e Breiz-Izel a-raok ma voe savet d'ez chapel ar Folgoad.

Bali greiz chapel Kerineg a zo bet savet en XIII^{vet} kantved. Ar pilieri a zo a bep tu d'ez a zo

graet gant koulounennou bihan, stag-ha-stag, hag ouz an tokou a zo war o gorre ez eus kizellet deliou.

Mogeriou an diavéz a zo bet savet en amzer an Duk Yann V, da lavaret eo, e hanterenn genta ar XV^{vet} kantved. Prenestr bras ar penn d'an nec'h, dek rozen vein ennan, ha daou brenestr dishenvel ar c'hostezioù a zo bet savet ivez, wardro ar poenchou-ze.

Pa deuer gand ar vali ha pa weler, dre douez ar skourrou glas, ar chapel sklerijennet gant bannou an heol a daol skeud ar gwez, war he mogeriou, hag a laka kinva alaouret mein he zour da lugerni, n'heller ket chom hep beza sebezet o welet eur pezlabor ker kaer.

An tour-ze a zo bet diskaret, gand ar gurun, war a greder, ha savet a-ne-

vez, er XVII^{vet} kantved ha breman e weler e veg, toull-didoull o sevel, er vann, a-zioc'h eur bodad glazvez a vez eun dudi da welet, e miz mae, pa vez an deliou o paouez digeri er fao.

E diabarz ar chapel a vir, koulz lavaret, an amzer gwechall, dindan he bolzou koz eiz kant vloaz, e kaver skeudenn Itron Varia Gerineg, hini san-

Diabarz
Chapel
Kerineg

tez Anna, hini sant Sebastian, toullet e gorf gand ar birou hag hini santez Mac'harit.

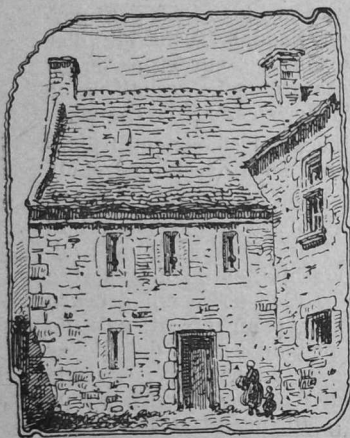
Goude beza graet tro ar chapel ha pedet an Itron Varia, eo red mont da welet ar feunteun a zo enni eur Werc'hez eus hon amzer. Ar feunteun-

ze a zo bet renket a-nevez, er bloaz 1656, gant person Poullan, an Aotrou Caodal. Tostoc'hik d'ar chapel ez eus eur gador-brezeg, eur groaz en he c'hreiz; ac'hano eo e veze prezeget gwechall pa ne c'helle ket an holl bardonerien mont er chapel.

E kichenik ar chapel, e weler c'hoaz eun ti hanter gouezet: eur c'hlanv-di eo a oa eno gwechall.

En amzer goz, pa oa krenfoc'h ar feiz, e Breiz, eget n'eo breman, e veze kalz tud o pardona e holl lec'hioù santel ar vro; klask a raent enno gwellaenn ha pareans; meur a hini, en o zouez, a veze klanv, mac'hagnet, bec'h d'ezo bale, eun druez o gwelet oc'h en em gaout, e penn o hent; evit ma c'helljent diskuiza eur pennad a-raok dizrei d'ar gêr, beleien pe fabriker ar chapelou-ze o devoa laket ficha gweleou blot d'ezo, er chapel, pa ne c'helled ket ober e lec'h all, pe gentoc'h, en eun ti savet a-ratoz kaer evit kement-se. Eno e vezent bevet evit bennoz Doue hag e veze ententet outo epad eun nebeud dervezioù; eun aluzen evid an hent a roed d'ezo zoken pa weled e vezent gwir beorien hag ez aent d'ar gêr, laouen, da vihana, ha goude ma ne vijent ket pare atao, da veza gellet tremen eno eun nebeud dervezioù.

Klanvdioù pe ospitalioù evelse a weler c'hoaz e kichen chapelioù brudeta hor bro; hini sant Yann ar Biz eo an hini a anavezet ar gwella; e Lambader, e Plouvorn, e Ti-Vamm-Doue, e Kerfeunteun, e santez Sesilia, e Brieg, e sant Yann Keran, e Sant Noug, ez eus bet, ma n'eus ket atao, tiez evelse; hini sant Yann Keran a zo bet peurfreuzet breman ez eus eun ugent vloaz bennak.

MANER Kerdanet

En dro d'an nor e weler peder darzell da c'hellout tenna dreizo war an enebourien.

toch, o gwirioù a yeas gand aotroneù Guilguiffin, eus a Landudec, ha goudeze gand aotroneù Kerdanet e Poullan. Er bloaz 1790, p'edo an Dispac'h o tont er vro, an Aotrou Alan Pennanec'h, person Melar, a vadezas eil kloc'h ar chapel hag hen hanvas Ana Roza ; e baeron oa Yann Anna Kaourintin perc hen maner Kerdanet, Mezkozker, Kerineg, Treota hag all, hag ar vaeronez, Roza Anna Mari Geslin, Markizez Plœuc.

Kement ha m'emaomp, d'eomp dioc'htu, ma kirit da welet maner Kerdanet; n'eman ket ouspenn

Aotroneù Kerharo, e Kleden-Kap-Sizun, oa dia-^{foraotrou} zezourien ar chapel, dre ma oa bet savet war zouar Kerineg hag a oa d'ezo. Gwirioù ar foar a veze grêt war letonenn ar chapel, goude pardon bras hanter-eost a oa d'ezo, ha d'ar prosesion, bep bloaz, e lakent unan eus o merrourien da zougen eur falz, eun ordennad ed hag eur freilh, evit tenna bennoz ar Werc'hez, war an eost. Diweza-

eur c'hart eur bale diouz ar chapel. An ti, diouz an dia-^{lloaz} vez, n'en deus ket a zoare da veza gwall goz, met pa 'z aer ebarz ec'h en em gaver dirak eur chiminal hag a zo danvez eur zell ennan. Livet hag alaouret eo bet gwechall; daoust pegement eo bet moged^{releuz}et e weler atao war e vantell skouejou aotroneù Gourcuff, Plœuc ha Kergorlay gand ar c'homzou a lakent en o ardamez. Ger Aotroneù Gourcuff oa: PLVS: FAIRE: QVE: DIRE: hini Aotroneù Plœuc: L'AME: ET: L'HONNEVR: hini Aotroneù Kergorlay: AYDE-TOI: DIEV: T'AI-DERA. Kredi 'ran zoken e c'hellfed lenn eno ivez ger Aotroneù Goulaine: DE: CESTVY: CY: DE: CESTVY: LA: J'ACCORDE: LES: COURONNES. eur ger hennez, hag a zo harpet war ar gredenn ez eus bet eun aotrou Goulaine, hanterour etre Roue Bro-Zaoz ha Roue Frans, hag a vije deuet abenn d'o lakat d'en em glevet: ar gredenn-ze avat n'he deus diazez vat ebet.

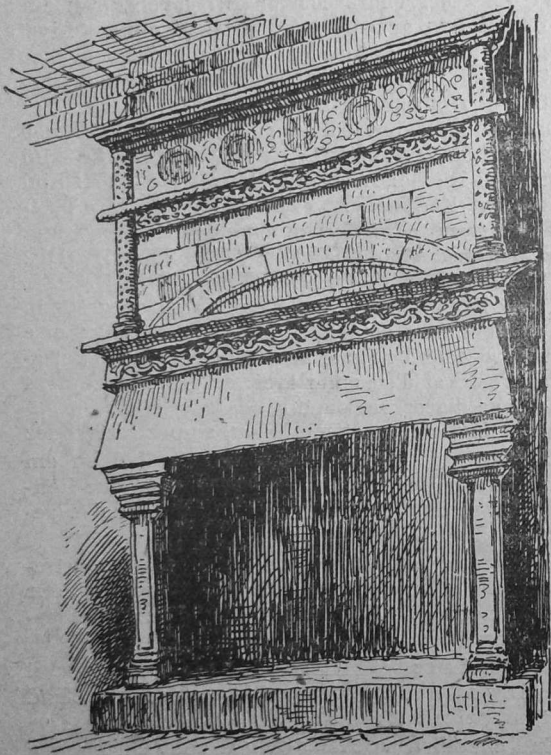
Tarzelloù a gaver er mogerioù, ar pezh a ziskouez e oa Kerdanet eur maner hag e c'helled en em zifenn ennan, met an dra-ze ne viras ket ouz Fontanellan, p'edo e enezenn Tristan, da zont d'e laerez koulz ha ma laeras chapel Kerineg.

Breman ez eus 90 vloaz, Emil Souvestr o tremen, dre Gerdanet, a welas, e porz ar maner, eur skeudenn gaer da Zant Mikael; ne ouezer ket petra eo deuet da veza.

Kerdanet a zo bet laeret gand ar C'houarnamant d'an Dispac'h ha gwerzet ganti goudeze, marc'had mat, na petra 'ta!

Tud chentil a zo c'hoaz hag a zoug an hano a Gourcuff. Unan anezo, o chom e Pariz, en deus savet, gwerzioù gallek, troet kaer, en enor da Vreiz.

War zouarou Kerdanet ez eus c'hoaz eur maen-
hir hag eun daol-vaen miret en o fez. G. P.

Chiminal Kerdanet

Kenstrivadegou Bleun-Brug 1928

III. — KENSTRIVADEG AN DISPLEGADEG

AZER ha MIZAEAL

(Azer, mevel e ti Vizaal, ar mab foran, a glask lakât e vestr da
zistrei da di e dad).

AZER

Va mestr ! O ! pegement he deus ho tiskaret
Ar blijadur. Ho tal seder 'zo krizennet,
Ho taoulagad n'int ket ken evel ma 'z int bet,
Frank ha skler, evel dour mammenn ar feunteuniou,
Hoc'h anaout am eus graet, dreist holl diouz ho
komzou.

MIZAEAL

Azer!

AZER

O! va mestr paour! va list da lavaret
D'eoc'h, pebez rann-galon ha pebez poan-spered
A zo du-hont 'n ho kêr, abaoe an dervez
M'ho peus he dilezet. O va mestr, an danvez
Ho peus kaset ganeoc'h en deus her gouloet
Eun tammig, nann kement 'v'lato 'vel ma c'hellfet
Kredi; n'eo ket eus danvez eo goullo an ti;
Goull eo ac'hanoc'h, ya, mestr, ac'hanoc'h c'houi;
Goull eo eus ho c'hoarz ker skiltr, eus ho soniou
A glevemp o nijal, bep beure er mêziou;
Goull eo eus an trouz a rec'h, ho preur ha c'houi,
Pa vezec'h bet ho taou, war al leur o c'hoari,

Gant ho sutello^u skanv, wardro koulz an ehan;
 En eur ger, goullou eo ac'hanoc'h hoc'h unan.
 Setu perak eman evel eun ti e kanv,
 Setu perak ho tad, kement 'n deus da c'houzanv
 Ganeoc'h, a vez gwelet o vont, wardro serr-noz,
 Pell, ar pella ma c'hell, war an hent d'ho kortoz.
 Ar paourkez en em stlej, betek lein ar menez
 Ha chouket war eur maen, tre ma teu ar pardaez,
 E chom da zellet piz, en hentchou tro-war-dro,
 Da welet ha ne deu ket c'hoaz e vab en dro.
 O ! va Mestr karet, deut dioc'htu ganen eta
 'Vit ma c'hello, war e galon, c'hoaz ho starda,
 Pe, ma teu da vervel, gand an anken mouget,
 An holl a lavaro ho pezo e lazet.

MIZAEAL

Goude, Azer, goude.

AZER

Va mestr, perak goude?

Hizio, kentoc'h; warc'hoaz n' vo ket d'eoc'h marteze.
 Koueza 'ran d'an daoulin, va mestr, 'n hano ho tad,
 Ho tad hag a zo bet 'vidoc'h, atao, ker mat.

Ar pennad-man tennet eus Trede Arvest *Mouez ar Gwad* Job er Bayon eo ar pennad o do da zeski ar re o do c'hoant da gemeret perz e Kenstrivadeg an displegadeg, (*concours de déclamation*), er Bleun-Brug a zeu, 200 lur a vo rannet, war an taol, etre ar re a zisplego gwella an diviz-man, e Douarnenez d'an 13 a viz Gwen-golo a zeu.

Gwendediz a c'hello kemeret komzou an Aotrou Bayon, dres, evel m'emaint e *Boec er Goed*, p. 86.

Ne vezo graet kenstrivadeg gwerziou na soniou ebet er bloaz-man ken na vo peur-reizet reolennoù nevez ar varzoniez vrezonek.

Kenstrivadeg ar c'han a vo embannet dal ma vo moulet al levr *Kanaouennou* emaeer o sevel.

IV. — Kenstrivadeg ar gomz plen

Studiadenn e pemp pajenn d'an hirra war an danvez-man:

Livirit petra a vez grêt d'ar c'herc'h, er park, er gêr, er vilin, er gegin, abarz ma teu da veza eun tamm yod fetis.

Perag ne vez ket grêt a yod ken, en tiegeziou, kement ha kentoc'h?

Pe goll pe c'hounit a ra ar Vretoned o tilezel ar yod kerc'h.

100 lur a brizioù d'ar gwella labouriou.

Kenteliou d'ar barz yaouank

(Kendalc'h)

An taol-mouez a dle koueza war ar glotenn: setu reolennoù-aour ar werzoniez klotennet. Diaes eo heulia ar reolennoù-ze, e brezoneg, da vihana e barzonegou hir (1). Setu pelec'h e oamp en em gavet. Lod a gred ez eo pinvidik a-walc'h ar brezoneg e klotennoù da ober gant ar reolennoù-aour. Gwella-ze, mar d'eo gwir, met ne gredan ket. Hogen, hag e vefe gwir, n'eo ket echu hon enklask war eur werzoniez reiz, *graet diouz plegou ar brezoneg, yez toniet. Red eo gwplet ha n'ez eus ket tu da zavel, eur wer-*

(1) An Tad Kerrien a lavare, — e *Feiz ha Breiz* miz C'houevrer diweza, p. 56 — eo ar brezoneg re baour e klotennoù, hag e c'hellfed eta, e brezoneg, evel en darn vrasa eus ar yezou all, ober heb er glotenn. Goude beza lennet kement-se, unan eus hon c'henlabourerien a zigas d'eomp al lizer-man:

Jersey. 8.-2.-28

Daoust d'ar pezh a lavar an Tad Kerrien.

1). — Me gred e kaver klotennoù (des rimes) ar pezh a gerer, e pezh yez.

2). — N'eo ket paourc'h ar brezoneg, war ar poent-se, eged ar yezou all...

3). — Klotennoù pinvidikoc'h roken a zo e brezoneg eged er yezou all, dreist-holl, dre ma tro ennan, evel ma reont lizerennoù kenta ar gertou.

zoniez, klotennet pe ziglotenn, diazezet war luskerez (Rythmôs, lusk-dilusk) an taoliou-mouez, evel ma 'z eo diazezet ar sonouriez war luskerez ar frapadou krenv hag ar frapadou gwan. Lusk an taoliou-mouez a laran, ha nann hirreded pe verrded ar sillabennou evel e gregach hag e latin (2).

E brezoneg eur sillabenn a vo hir, pe gentoc'h krenv pa vo toniet; berr pe wan pa vo didon. Ezomm ebet eta da glask en eur Gradus hed ar sillabennou: *neb a oar distaga reiz ar brezoneg, a ouezo pe grenv, pe wan eo ar sillabenn*. Evelse e ra, a gredan, holl boblou Europa o deus eur yez toniet. Saozon, Alamaniz, Italiiz ha Spagniz a ra evelse.

Gwelomp penaos ec'h en em gemeront da luska an taoliou-mouez.

O ranna raïmp e daou rumm: rumm ar C'hreisteiz ha rumm an Hanternoz.

1. Kreizreiz (Italiiz, Spagniz).

En eur werzenn ez eus tri dra ret, hag unan a-zigouez. (3)

Traou ret : a) niver ar sillabennou; b) niver ha lec'h an taoliou-mouez; c) lec'h an arzav pe an troc'h a rann ar gwerzennou hir.

4). — Ne welan ket perak ne vefe ket gellet ober eur pez-c'hoari hir, e gwerzioù brezonek, klotennet reiz.

5). — Gouest e vefen da zevel unan ha n'em bese poan ebet o klask va c'hlotennou.

6). — Lezenn ar glotenn n'eo ket eur jadenn houarn eo, met eur jadenn zelt.

7). — Gwerzioù brezonek Breiz-Izel, koulz ha gwerzioù breiz-Veur, zoken ar re gosa anezo, a zo klotennet.

8). — Ne gredan ket e vefe eun dra vat staga da glask ober e brezoneg gwerzioù diglotenn.

J. L. L'HELGOUAC'H.

Bennoz Doue d'an Tad L'Helgouac'h evid e lizer mat: gwella-ze, ma c'heller ober gand ar glotenn; nemet kaeroc'h a-ze hepken e vezo ar gwerzioù. Ar pez a c'houlenn an Tad Kerrien, dreist holl, n'eo ket teurel ar glotenn d'an traon eo, met lakat lezenn e lec'h ma c'helle pep hini, betek hen, ober e benn e-unan, ar pez a zo eun dra hag a zo dies kaout abeg annan. Y. V. P.

(2) Er yezou-ze an taol-mouez hag hed ar sillabennou a oa distagkrenn an eil diouz egile.

(3) Eun dra a zigouez ⇒ eun dra war ar marc'had; *une chose accidentelle*.

Tra a zigouez : ar glotenn. Er peziou-c'hoari ne raer ket ganti koulz laret; er barzonezou hir, eur werzenn pe ziu a vez alies diglotenn; hag ar barzonegou diere (sueltos, sciolti) n'int ket rouez, dreist-holl e spagneg.

Niver ha lec'h an taoliou mouez. Chench a reont gant niver sillabennou ar werzenn. An arzav a ra henvel.

a) Gwerzennou arz-meur.

10 sillabenn a vez toniet an 3, 6 ha 9; an arzav a vez neuze warlerc'h ar 4. Beza 'vez diou hanterwerzenn : 4 + 6. Skouer.

Warc'hoaz viñtin || ez in da Vontroulez.

Kaout a c'heller ivez diou hanterwerzenn a 5 (5 + 5). An arzav 'vo warlerc'h ar 5; an taoliou-mouez war ar 4 ha 9.

Morse ne larin || eur gaou d'am breùdeur.

11 sill.: (hanvet gwerzenn gaourel, heroica): toniet ar 6 ha 10; hag ouspenn unan all a-raok ar bempvet, ne vern pelec'h. Eun doare all a zo da donia an unneksillabennek: 4, 8, 10. — An arzav a c'hell beza warlerc'h ar 4, 5, 6, 7, 8; an darn vrasa koulsgoude hel laka warlerc'h ar 5^{et} pe ar 7^{et}.

Daoulagad an oabl lirin || a sked lintrus (7 + 4).

Skedi 'ra muioc'h || strollad bràs ar stered (5 + 6).

12 sill.: evel diou werzenn a 6. An arzav warlerc'h ar 6^{et}.

'N eur galon kailharet || ar bléun 'zao a-wèchou.

13 sill.: evel unan a 6, hag unan a 7. An arzav warlerc'h ar 6^{et}.

Biskoaz ' ne voe gwélet || eur våouez ken kounnaret.

14 sill.: evel diou a 7. Arzav warlerc'h ar 7^{et}.

War gein ar môr an àvel || a ziskarg frouez e gounnar.

b) Gwerzennou arz-bihan (arte menor):

Arzav ret ebet.

9 s.: nebeut kenan a gaver anezo. Ar re a zon ar braoa o deus an 2, 5 ha 8^{vet} toniet.

Er c'hoadou e kléver en évned

8 s.: toniet an 3e hag 8^{vet}.

Tost d'e neiz e kan al labous.

7 s.: unan araok ar bempvet; eun all war ar 7^{vet}.

A-us d'ar stér an hâleg.

Loaiou-dour war he gorre
 6 s.: Toniet 2 ha 5.
 Menéziou Breiz-izel
 5 s.: eun taol war unan eus an 2 genta, ha war ar 4.
 Ar ménez àre
 4 s.: war an 3; ma karer war ar 1^a.
 Kleze àrzur

EVEZIADENNOU

1) Ar gwerzennou da veza kanet a dle dougen atao an hevelep taoliou-mouez.

2) An *arzav* a dle dont warlerc'h eur ger toniet war ar belost :

« Warc'hôaz » || a zo fall; « hirio » || a zo mat.

Gwerzaouerien-zo a lavar *n'eo ret* lakat an *arzav* nemet pa vez ezomm da grenvât eun taol-mouez re wan, pe m'her goulenn ster ar frazenn (4).

3) An taol-mouez diweza a rank koueza atao *war belost* ar werzenn. 'Velse, mar d'eo toniet ar zillabenn ziweza, e konter *unan muoc'h* eget ma skriver (10 = 11); mar d'eo toniet ar belost e konter ar sillabennou 'zo; ma vije gerioù toniet war ar ragbelost (estràjula, sdruciola, « riklus »), e *tiskontfer* unan (12 = 11) Mào = cânto = cântara e lost ar werzenn.

(da veza kendalc'het).

J. KERRIEN.

(4) Ster ar frazenn = le sens de la phrase. Ac'hano e teu dis-ter = qui n'a pas de sens.

**Lennit Buhez an Den eurus
 GLAODA LAPORTE**

bet troet e brezoneg gant an A. CHAPALAIN, kure Saint-Martin, Brest

An Iliz a c'houlenn e ve anavezet ar verzerien ha kemeret skouer diouto.

Gloada Laporte a zo eur merzer bet savet gant an Iliz war an aoterioù evit beza enoret gant ar gristenien.

Talvoudous eo d'ezo eta anaout e vuhez hag e varo.

Al levr en deus ment ar prizioù a roer da vugale ar c'ha-tekiz pe ar skolioù kristen.

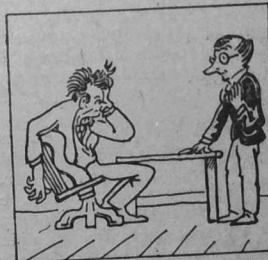
N'eo ket ker. Ouspenn 220 pajenn zo ennan; ha ne goust nemet daou skoed (6 fr.).

Rabad a ves graet d'an hini a gemer meur a hini.

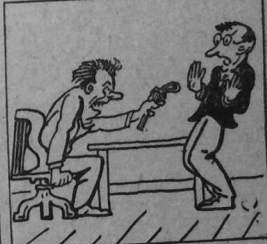
Magadurez pemdeziek

An darn vrasa, eus ar re a lenn kazetennou, ar pez a glaskont, bemdez, war o faperou, eo an torfejou a ziouan diwar ar gasoni pe diwar an hudurnez; sebezus eo an droug a ra ar c'heleier fall-ze d'ar yaouankizou ha setu aze perak gouarnamant an Itali a zo o paouez pedi, start, renerien ar c'hazetennou da jom heb o embann hiviziken. Er broiù all, siouaz, ar meneg a raer eus an torfejou, eo a gendalc'ho atao, 'm eus aoun, da vaga ar c'hazetennou.

Diwar Life New-York.

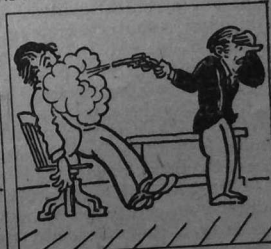
Rener ar gazetenn. — Mantrus eo ! Rivinet e vimp; eiz-tez' zo n'hon eus bet torfed bras ebet da embann.

Red eo kaout unan, en eun tu pe du, rak-se, kemerit ar penef-ze, dioc'htu, ha tennit war unan bennak.

Met tennit, avat, war unan anavezet, rak keleier da ldkat prena ar gazetenn eo a rankomp da gaout.

Paotr ar c'heleier. — Eur am eus ouz an traoz-ze, mestr, met, p'eo gwir e c'hourc'hemennit, e rankan senti.

KELEIER AR MIZ

Park ar Geier

Al lizer-man hon eus bet er miz tremen :

AOTROU RENER,

L... 18-1-28.

Livirit d'in eta, m'ho ped, penaos sevel, evid ar gwella, eur skrid-bez, d'am zad... ne fell ket d'in e lakât e galleg, rak e brezoneg, hepken, eo e komze bemdez.

H. J.

Ma 'z eus eul lec'h ha ne dlefed ket mont ennan da lavaret geier eo ar vered ha pa dalv, ganeomp-ni dreist holl, Bretoned, ar vered a zo deuet da veza park ar geier.

War an darn vrasa eus ar beziou e welan skrivet, e lizerennou bras: *Regrets éternels*, da lavaret eo: *kanvou da viken*, ha pa dalv ne vez ket tremenet atao an deiz ar bloaz, ma vez ankounac'haet, da vat, an hini maro... ha neuze, fall eo ivez gouela re war hon tud aet d'ar bed-all ha n'eus nemed ar re ne gredont ket er baradoz hag a rafe kement-se. War vezioù all e lennan: *ci-git un ange, aman ez eus sebetiet eun ael*; sell 'ta, me ' gawe d'in n'o doa ket a gorfou an ehez; perak neuze mont da lavaret o deus?

Ar vein a zoug ar skridou-se a zo mein c'haquiad.

Mein hor berejou a lavar geier, c'hoaz, dre m'int skrivet e galleg. Eun den ha n'eo ket eus ar vro-man, o tremen dre hor berejou, daoust ha gouest eo da gredi ez eus beziet eno Bretoned ?

N'eo ket. Galleg a lenn, rak-se, Gallaoued eo a dle beza dindan ar vein eman ar skridou gallek-se warnezo.

Fazia a ra koulsgoude, rak ar vein a lavar geier: ar c'horfou a zo dindanno a zo korfou Bretoned; an hanoioù a zougont a zo breizat hag ar yez a gomzent oa ar brezoneg.

Met perak omp bet en em daolet da lakât mein c'haouiad evelse, en hor berejou ? Red oa ma vijemp klav bras p'omp aet da ober kemend all. Ya, kenvroiz ker, eur c'hlenved a oa krog ennomp p'hon eus graet an dra-ze: *klenved an divroa a-spered, hep divroa a-gorf*, eur c'hlenved hag a ra d'an den kaout fall kement tra a zo eus e vro ha mat kement tra a deu eus ar broiou all; eur c'hlenved hag a zo anavezet pell a zo; eur gwall glenved; diskar a ra ar broiou kaera ha kristena ha ma ne garomp diouall e lako hor Breiz, hep dale, da goueza en he foull.

An hini ne wel ket eo ar c'hlenved-ze eul longnez eman Pi XI, en dra c'hell o klask diouall e gristenien diouti, a zo dall, dalloc'h eget an hini a zo bet ganet dalla.

Greomp holl, pa varvo hon tud, evel H. J. ha parkeier ar geier a deuo, evel m'eo dleet, da veza parkeier ar wirionez :

C'hoari e Danguy, an neb a garo,

Bezomp Bretoned, holl, beo ha maro !

Mona

Ma ra plijadur d'ar Vretoned a zo o chom e Breiz-Izel lenn *Feiz ha Breiz*, ar re a zo tec'het diouz o bro goz a glev gantan ivez c'houez, ar gêr; al lizer-man skrivet d'eomp en Indo-China, d'an 8 a viz c'houevrer diweza hen diskouez sklêr a-walc'h.

Goude beza lennet *Feiz ha Breiz*

Genver 1928

D'ar barz en deus troet sonig dudius

MONA

Gourc'hemennou kaloneka

eur breizad koz, koz, ... pell, pell, eus e vrô
pell, pell a zo

Tad koz.

Mat da skigna, mat da zifenn

En daou viz tremen eo bet graet eus an eil penn d'egile da eskopti Kemper ha Leon bodadegou Gwazed *Unva* *niez ar Gatoliked*; niver ar re a zo bet enno a ou bras ha gwella-ze rak an dra-ze a ziskouez n'eo ket maro c'hoaz ar Feiz e Breiz. Met perak e rankas ar Vretoned dizrei d'ar ger, eus ar bodadegou-ze, hanter fall-galonet aliès o welet ne veze ket graet a stad a-walc'h atao enno ouz o yez kaer pa roet betek dek gwech muioc'h a amzer d'ar brezegerien c'hallek da gomz eget d'ar re vrezonek ha koulsgoude, ped a oa e Lesneven hag e meur a lec'h all ha ne ouient ket a vrezoneg?

War an dourn e vije gellet o c'hounta. Perak neuze klask tremen kement diouz an niver bihan ha ken nebeut diouz an niver bras?

Ar brezoneg p'eo bet mat gwechall do skigna ar Feiz e Breiz a dle beza mat breman ivez d'hen difenn!

Y. V. PERROT.

Da C'hoarzin

Eur medesin yaouank, nevez en em laket da labourat war e vicher, hag amparfal c'hoaz war ar brezoneg, a yeas eun dervez da welet unan goz a oa kouezet klanv; goude beza kavet he c'hlenved e c'hoanteas ma vije graet d'ezhi tizan diwar stagenou kerez, met fasia a eure, eun tamm, war e c'heriou, hag e lavaras d'an ozac'h:

— Ober a reoc'h d'ho kwreg tizan lostou kelien.
 — C'houi gav d'eoc'h, Aotrou, eme an ozac'h sebezet, o klevet eun hevelep gourc'hemenn, em eus me kement-se a amzer da goll o vont da glask paka kelien.

DIVINADENNOU

I. — RESPONCHOU MIZ GENVER

1. Eur bengenn, pe eul letonenn, pa vez nevez aret. —
2. An amann. — 3. N'eus pluenn ebet er yar; warni eo emaint. — 4 ha 5. Eur valaenn pe eur skubelenn.

II. — RESPONCHOU MIZ C'HOUEVRER

1. — FOENN
2. — BARA
AZEN
REUN
ANNA
3. Pevar gaz. — 4, 5 ha 7. — 5. An hanter all a vez war e gof.

III. — RESPONCHOU MIZ MEURZ

1. A benn 60 dervez. — 2. Mervel. — 3. Eun neiz pig.
- 4. 90 danvad, 9 bioc'h, 1 loen.
5. Ar brezoneg hag ar feiz
A zo breur ha c'hoar e Breiz.

MIZ EBREL

- I. Pe seurt mantell eo an domma hañv-c'hoañv?

Digaset gant Skol gristen Plouzeniel.

- II. — Lavarit Petra rer pa vezer skuiz, gant eur ger a c'heller da lenn kerkouls eus a gleiz da zehou hag eus a zehou da gleiz.

Digaset gant M. Postec, Saint-Tonan.

- III. — Piou eo an den tener meurbet 'Garfe gwelet e vreur krouget.

Digaset gant F. Yannig, Pouldergat.

IV. — E Gwipavaz e oa badezet disul unan ha n'oa mab na da dad, na da vamm, na da Zoue, na d'an diaoul. Petra oa ?

Digaset gant eur « Reder bro », Gwipavaz.

V. — Fanchig Fall a lavare d'in : e benn 4 miz am bezo oad eur c'hrouadur 1.000 miz. Emaoun o tont eus friko va fillhorez Franseza Karet, ha bloaz zo oad he fried Jakez Pendoupez (dizroet yac'h ha dibistig eus ar brezel) a oa « doubl » d'he hini ha p'he devezo Franseza an oad en deus breman Jakez o devezo neuze o daou an oad am oa 4 bloaz zo.

Pe oad eo bremañ: Fanchig Fall, Franseza Karet, Jakez Pendoupez.

Digaset gant Potr L. N., Logonna-Daoulas.

KLOC'H AN ANGELUS

Na kaer eo klevet, d'ar mintin,
Mouez kloc'h iliz sant Kaourintin,
Warzu Mari, d'an nenv laouen
O kas e vrava kanaouenn.

Na kaer eo klevet a-nevez,
Pa verk an heol kreiz an devez,
Flouroc'h c'hoaz e vouez o kana
Hano Merc'h Joakim hag Anna.

Na kaeroc'h eo, d'an noz, pa gouez
Lagad ruz al loar war ar gwez,
Klevet e vouez, a-raok tevel,
Warzu Mamm Doue o sevel.

Teir gwech bemdez, va mouez d'he heul,
O Mamm garet, ivez ho meul,
Teir gwech e c'houlenn diganeoc'h
Beva hep gwall, mervel e peoc'h.

J. L'HELGOUACH, M. M. D.
C'houevrer 12, 1928.

En hanv Doue

Aotroneb beleien, en hanv Doue, deskit lenn ha skriva brezoneg da vugale ho katekiz ha da zeiz ar prizioù, roit d'ezo levriou brezonek: re c'hal-lek a gavint atao awalc'h, ha re end-eeün, evid an dalvoudegez o deus an darn vrasa anezo.

*Jenovefa a Vraban, gant Glaoda ar Prat,
Viktoria a Zant Luc, gand an A. Uguen,
Sant Herve, gand an A. A. Calvez ha Prigent,
An den eurus Glaoda Laporte, gand an A. Chalain,*

Christo, gand an A. Gwillou, kaera levr brezonek a oufed da lenn, ha me a oar me ped ha ped levr Marvailhou ha kontadennou a gavoc'h, — gant levr oferenn an A. Uguen ha Buhe ar Zent an A. Perrot, laket e yez Treger gant an A. Moal, — da brena e ti Emgleo Sant Ildut.

Rabad ho pezo, na petra 'ta, o prena kalz; evid o c'haout skrivit da: M. J.-C. Le Gall, Administrateur de l'E. S. I., 4, Rue du Château, Brest.

Les CONCOURS de l'U. R. B. EN 1928

Section de Langue bretonne

Prix SAINT-CADOC. — *Sujet* : Bientôt, va naître une nouvelle paroisse et s'élever une Eglise sur le lieu même où périt CHARLES DE BLOIS le 29 Septembre 1364 au cours de la fameuse bataille d'Auray qui mit fin à la longue guerre de la Succession de Bretagne. — Cette nouvelle paroisse portera son nom. — On sait que Jean DE MONTFORT et ses partisans représentaient surtout le *parti breton*, tandis que CHARLES DE BLOIS, beau-frère du Roi de France, représentait particulièrement le *parti français*, et qu'il fut tué au cours de la bataille par le chevalier Jehan DE LESNERAC, du pays de Guérande, qui, deux jours auparavant, dans la chapelle Saint-Julien de Guérande avait juré avec trente de ses compagnons, sur une hostie consacrée, de tuer CHARLES DE BLOIS et le fit passer de vie à trépas en lui enfonçant un long poignard dans la gorge. —

Prix et Médailles aux meilleurs *Poèmes* ou *Elegies* en Breton, sur cette mort tragique de CHARLES DE BLOIS.

Section d'Histoire

Prix SAINT-CONWOYON. — Prix aux meilleures *Dissertations* sur le Rôle de GURWAND, fils d'ERISPOE et sa bravoure légendaire. —

(Consulter l'*Histoire de Bretagne* d'Arthur de la BORDERIE et la *Bretagne ancienne* de PITRE CHEVALIER).

1er Prix : 60 fr. ; — 2e Prix : 40 fr. — 3e Prix : 25 fr.

Section Economique et Agricole

Prix SAINT ARMEL. — Prix aux meilleures *Etudes* sur le sujet suivant : N'est-il pas possible et de beaucoup préférable, au lieu de favoriser l'émigration de nos familles bretonnes dans les départements dépeuplés du Midi français, de les retenir sur le sol natal, en les fixant sur les immenses terres *encore incultes* en Bretagne, en obtenant pour eux, des Communes et des grands propriétaires fonciers, des concessions de X hectares à défricher.

Prix : 1er Prix : 100 fr. — 2e Prix : 50 fr.

Section des Beaux-Arts

Prix SAINT HERVÉ. — Prix à la meilleure *Composition musicale* sur le sujet suivant :

La BRETAGNE trahie et délaissée par ses propres enfants, adresse une dernière *Prière de pitié* à ses fils.

Prix : 1er Prix : 100 fr. — 2e Prix : 60 fr. — 3e Prix : 40 fr.

Avis important. — Tous les manuscrits de ces divers Concours devront être envoyés sans faute à M. de l'ESTOURBEILLON, Président de l'U. R. B., 4, rue du Vieux Colombier, à Paris (VIe), avant le 15 Juin 1928, dernier délai.

EMBANN KORNOG

KORNOG a zo ganet.
KORNOG, arm nevez govellet-mat. AR SEIZ BREUR ha mistri lennegez hag arzou Breiz, — o asant kalonek o vont da gred evitañ, — a ra gantañ benveg ar menoz breizat yaouank. Goude meur a vloavez-difraosta kalet, meur a stourm c'houero, AR SEIZ BREUR, da astenn o dalc'h ha da skigna o abostolerez evit azginivelez hon arz broadel, a sav hizio ar gelehgelaouenn-se, gortozet ken pell gant arzourien hor bro. Petra 'venn KORNOG ?

Adsevel e Breiz eur greizenn-arz ken kreñv, ken beo, ken « d'ezhi nemetken » hag an hini a lakaas da ziwana an taoliou-micher skignet var he douar: ilizou, tiez-annez, kalvariou, chapelioù ar c'hériou hag ar muezioù.

KORNOG a venn, daskori da Vreiz ar bagad livourien, skultourien, kinklourien, savourien-diez, kizelourien, sonourien, ha micherourien a ra diouer d'ezhi abaoe tost da zaou c'hant vloaz, hag a reas he braster gwechall.

KORNOG a venn, dre e vruda hag e warezi, adveva an arz diwar ar maez, arz ar bobl, diazez pep broadel.

Kornog a venn, o tiskar ar voger a guz outo an diavaez, — Paris hag he dalc'h speredel, — lakaat arzourien yaouank sreiz da gemer perz, evel izili eür vrod digbest, en eskommadeg vras ar menozioù etrevroadel, da anavezout, hep tremen dre sil divlazus Paris, arz ar poblou all.

KORNOG a venn, diskulia d'ar Vreiziz arz Breiz-da-zont, lakaat anezo d'e veiza, d'e garout ha d'e skoazella.

Ar meizadour arzel difennet gant KORNOG a vo a vremañ betek ar pal pella, peogwir « pep arz na grou ken a zo maro. »

KORNOG a zisplego d'hon arzourien ha d'hor sonourien yaouank herez arzou koz Iwerzon ha Breiz. Bez' e vo an ere arzel etre ar Gelted.

KORNOG a zegemero hag a glasko barnedigez e enebourien zoken ha stank e vint.

KORNOG n'eo sklav da du politikel ebet, na da gevrennad-kredenn ebet.

Dishual eo KORNOG ken dishual hag avel ar Mor Bras. Dishual e vo e varnedigeziou hag e vurutelezez.

KORNOG a lavaro ar pez a soñjo.

Emañ Breiz o tihuni, ar 'vamm goz », — a zo diouganet he maro a c'houde gwerzo e koz gverziou sinus, — o tasore'hi leun a vrud. Eur vuhez nevez a venn ren, e kement doare a zo. Ha KORNOG a ven rei d'ezhi ar blijadur vras, ar blijadur dreist da ginkla he zi nevez gant taolennou ec'hon, fresk ha laouen ha yaouank o livioù.

D'ar re a garo e harpa, KORNOG a zigor e zor !

... HAG UN DE, « O KORNOG, EH AN D'ID », EME-HI... BLEIMOR, (MEN Gouen

... HAG EUN DEIZ, « O KORNOG, EZ AN D'IT », EMEZI... BLEIMOR, (Va Gouenn).

Ti koz L'OLLIEROU

L'HOSTIS & JORDE

SUCESSEURS

18, 27, rue Louis-Pasteur, Brest

Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en hon ti e kavoc'h ato ar muja da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoerou ha tavancherou brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a hep seurt.

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun es'ompt a ugent real dre gant a vez roet e marc'hadourez ha dek dre gant d'ar familhou niverus.

AU TIGRE ROYAL

FOURRURES & PELLETERIES

37, rue de Siam, BREST

Grand choix de Fourrures de toutes provenances

--- Transformations ---

--- Réparations ---

PRIX MODÉRÉS

Prena a réer es-kriz, krec'hin lern, kaerelled-vras, lapined gozed, pudasked, hag all... ha paet e vezont prizioz mat.

YEC'HED ar VUGALE

Ar « SIROP FERET » a-enep an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nez hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vliaz eus ar re vella, louzou all ebet re ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trouskleunou leaz, ar werbl, an doureler fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.
Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), Brest.

TAOLIT EVEZ MAT !

N'ankounac'hait ket
penaos an **DILHAJOU**

evit GOAZED, PAOTRED YAOUANK ha BUGALE
ar re Wella, ar re Gwella-Marc'had
-:- a vez gwerzet -:-

Aux ELEGANTS

80, ru Siam, BREST (Gwechall ti LIVENAIS)

Ti a fizians ha brudet mat

EUN DISKEN-BRIZ a 7 % a vez roet d'ar Familhou niverus ha d'ar
zoudarded mac'hanet er brezel

Hadou potach ha brouskon, hadou bleuniou

Hadou dibadet eus ar gwella tiez

TI A. HUON

Savet e 1840

L. AUDREN, DEUT WAR E LERC'H
13, Straed Siam — BREST

Téleg. AUDREN-GRAINES-BREST

Téléph. 5-35

BINVIOU - PESKETA
KERDIN - SIFELL A BEP SEURD

Brezoneg en ti **TI A FIZIANS** R. C. Brest 49

Ali d'ar C'hounideien-douar

PHARMACIE

Al louzeier evid al loened o tougen hano MOREUL
eo ar re anavezeta ha prizeta. Gwellaat a reont o stal da
vagerien-loened Breiz.

- 1° Poudre PECTORALE MOREUL, 7 fr. — Eul louzou eo ouz
ar strakouilhon.
  - 2° Poudre BALSAMIQUE MOREUL, 7 fr. — Eul louzou evit
stanka an troaz ruz.
  - 3° Poudre ARMORICAINE MOREUL, 7 fr. — Da lakaat ar pare-
red da deurel o gwele.
  - 4° Poudre CRAONNAISE MOREUL, 7 fr. — Louzou ouz klenved
ar moc'h.
  - 5° Poudre SUISSE MOREUL, 7 fr. — Louzou evit stanka ar
foerell d'an ebeulien ha d'al leueou.
  - 6° Poudre VERMIFUGE MOREUL, 7 fr. — Louzou ouz ar prened.
  - 7° Poudre APERITIVE MOREUL, 7 fr. — Louzou da rei blaz
da zibri.
  - 8° Poudre AFRICAINE MOREUL, 7 fr. — Louzou da lakaat ar
parezed da c'houlenn par.
  - 9° Poudre OVARINE MOREUL, 7 fr. — Da lakaat ar yer da zovl.
  - 10° ONGUENT ROUGE MOREUL, 8 fr. — Mad da zevl c'houe-
zigellou; eul louzou eo ouz koenv an divesker.
  - 11° LINIMENT BRETON MOREUL, 9 fr. — Ouz ar c'hoenv-
gouzoug, ar strakouilhon, strihennoù ha kaledennoù an izili.
  - 12° REPARATEUR MOREUL, 8 fr. — Ouz gouliou ar c'hro-
c'hen: pennou-glin dibennet, diskoaz kignet hag all.
  - 13° ANTIPARASITAIRE MOREUL, 8 fr. — Ouz klenvejou ar
c'hroc'hen: debron, daroued, rogn, laou.
  - 14° BREUVAGE MOREUL, 8 fr. — Ouz ar c'hoenv hag ar gwent
gand ar c'hezeg.
  - 15° METEORIFUGE MOREUL, 8 fr. — Da barea ar c'hoenv
diwar ar boued glas.
  - 16° L'ACRAPAUDINE MOREUL, 8 fr. — Louzou ouz an tousog ha
klenved treid ar c'hezeg.
- Sellet e vez ouz an Troaz er Grande Pharmacie MOREUL, Lan-
derne.

Kenstrivadegou Bleun-Brug 1928

I. — KENSTRIVADEG AR BREZEGEREZ

500 lur a brizioù. Ar priz kenta: 200 lur, kinniget gant Feiz ha Breiz, a ranko beza roet, en e bez, d'an hini her gounezo.

Ar brezegenn a ranko beza grêt war an danvez-man:

Mikael an Nobletz a zo o vont da gemeret ar vag e Douarnenez evit mont da Gonk-Leon; urz en deus bet da vont diwar douar Kerne; Douarneneziz a zo glac'haret o welet o Zad mat o tec'het diouto. Grit, e diou pe deir bajenn, ar c'himiad en divije gelllet eun den yaouank eus a Zouarnenez ober, en hano e genvroiz, d'ar beleg santel-ze, d'e drugarekaat eus ar vad en doa grêt e bro. Gerne ha da c'houenn digantan e vevnoz diweza.

II. — KENSTRIVADEG AN A. ROUDOT

200 lur a brizioù evid ar studiadennou gwella savet war an danvez-man:

E parrezioù a zo e weler ar brezoneg o koll tachenn gand ar galleg.

Piou eo, er parrezioù-ze, ar re a sko ar gwas a taolioù gand ar brezoneg?

Penaos ha pegoulz o deus en em gemeret da-ober o fal-lonioù divalo?

Rei hanoioù ha lavaret, war gement hini a zo da damall, ar wirionez, penn-da-benn, hep damanti, ma chomo testenioù skler hag anat, gouest da lakat da ruzia an dud fallakr a labour a-eneb o bro.

Kas ar skridoù da C'houel Maria Hanter Eost a zeu, da ziwezata, d'an Dr Cornic, Rener ar Bleun-Brug, Douarnenez.

Goulennit e ti ar marc'hadour

ar Zoavon

e galleg « Le Plus Chic »

Hennez eo ar gwella!

BREIZ

KAZETENN VREZONEK

Rener: E. AR MOAL

Her goulenn ouz ar Merour
27, Bali Charner, St-Brieg

DIHUNAMB

KELAOUENN GWENEDIZ

Koumanant: Vit Breiz: 10 lur.
Skriva: 10, rue du Gaz, Lorient;
C/C n° 128-58 Nantes

Tud divar ar maez, Savit var ho punzioù eur

BLOMMEN CARUELLE

Kontant e viot anezi.

Kals a zo bet lakeat dre ar vro. Roet e vezo d'eoc'h evit netra ar prizioù, an notennoù ha peb sklerijenn.

A. MAUPAS, komis bras evit ar Finister, ar C'hot-du-Nord hag ar Morbihan, 29, rue Emil Souvestre, BREST

Feiz ha Breiz a zo pevar real ar pez

BREST, MOULEREZ AR SKRIDOU MAT, 4, STRAED AR C'HASTELL

Ar Merour: F. GEORGELIN.